

24.11.2025

Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 25.11.2025 klo 9.00 / U 53/2025 vp / Lausuntopyyntö

Asia: U 53/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission asetusehdotuksesta ”Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston perustamisesta vuosiksi 2028-2034 sekä asetuksen (EU) 2023/955 ja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 muuttamisesta”, jatkossa kumppanuusrahastoasetus (NRP-asetus), ja komission asetusehdotuksesta ”Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus talousarvion menojen seuranta ja tuloksellisuutta koskevan kehyksen sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta”, jatkossa tuloksellisuusasetus

Kirjallinen lausunto; maaseutuverkostoyksikkö

Yleisiä näkökulmia

Suomen nykyinen CAP-suunnitelma on EU:n maaseutumaisin suunnitelma. CAP-suunnitelman välineitä käytetään laajasti maaseudun elinvoiman tukemiseen. Tulokset ovat olleet vaikuttavia. Maaseuturahoitusta tarvitaan alkutuotannon kehittämiseen, jotta omavaraisuus ja huoltovarmuus säilyvät tulevaisuudessakin Suomessa. Tukea tarvitaan nuorille viljelijöille ja muille aloittaville maaseutuyrittäjille. Nykyisillä CAP-suunnitelman tukimuodoilla (mm. pk-yritysten saamat investointituet) on pystytty vahvistamaan maatalouden raaka-aineiden jalostusta korkeamman lisäarvon tuotteiksi, mikä tukee merkittävästi ruokajärjestelmän kannattavuutta ja työllisyyttä sekä luo pohjaa myös elintarvikeviennille. Nämä rahoituselementit on tärkeää säilyttää myös tulevilla rahoituskaudella.

Viljelijät tarvitsevat peruspalveluja ja elävän maaseutuyhteisön sekä kestävän infrastruktuurin, kuten toimintavarmat laajakaistayhteydet. Tarvitaan räätälöityä maaseutupolitiikkaa ja kokonaisvaltainen strategia sukupolvenvaihdon tukemiseksi ja nuorten viljelijöiden voimaannuttamiseksi. Maaseudun kehittäminen on elintärkeää myös maatalouden tulevaisuudelle. Maatalous ja kokonaisvaltainen maaseudun kehittäminen on nähtävä yhtenä kokonaisuutena. On olennaista, että kokonaisvaltainen maaseudun kehittäminen saa kohdennetun rahoituksen tulevilla EU:n budjettikaudella.

On tärkeää, että maaseudun potentiaalia hyödynnetään täysimääräisesti innovaatioiden ja kasvun lisäämisessä. Osaamisen kehittäminen ja yhteistyön vahvistaminen ovat ratkaisevia uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönotolle sekä innovaatioiden syntymiselle. Maaseuturahoitus toimii alkutuotannon ja muiden elinkeinojen TKI-rahoituksena, joka ei aiemmilla kausilla ole ollut korvattavissa millään muulla rahoituksella. Myös Leader-toiminta on edelleen tärkeä osa koko maaseudun kehittämistä eikä sen tulisi rajoittua vain maatalouteen.

NRP-suunnitelman rakentamisessa on otettava alueet, myös maaseutualueet, vahvasti mukaan. Kunkin jäsenvaltion on EU-komission asetuksen mukaan perustettava YMP:tä varten kansallinen verkosto ja tuettava sitä organisaatioiden ja viranomaisten, neuvonantajien, tutkijoiden ja muiden

24.11.2025

innovointitoimijoiden sekä muiden maatalouden ja maaseudun kehittämisen alan toimijoiden verkostoimiseksi kansallisella tasolla. Kansallisen YMP-verkoston on perustuttava jäsenvaltioissa olemassa olevassa verkostotoiminnassa saatuihin kokemuksiin ja siinä sovellettuihin käytäntöihin. YMP-verkoston (Suomessa kansallinen maaseutuverkosto) toimenkuvan tulisi kattaa kaikki maatalouden ja maaseudun kehittämisen toimet, ei vain YMP:n toimenpiteitä. NRP-suunnitelman puitteissa on tärkeää huomioida myös muut suunnitelman toteuttamiseen liittyvät verkostot ja kehittää verkostojen välistä yhteistyötä. Näitä ovat esimerkiksi meri- ja kalatalousverkosto, Agrihubi-verkosto, innovaatioverkostot (EIP), maaseutupolitiikan- (MANE) ja saaristoasiain (SANK) verkostot, NSPA-verkosto jne.

EU-komissio perustaa yhteistä maatalouspolitiikkaa varten eurooppalaisen verkoston, maatalouden ja maaseudun kehittämisen alalla toimivien kansallisten verkostojen, organisaatioiden ja viranomaisten verkostoimiseksi unionin tasolla. Euroopan YMP-verkoston toimintaan tulisi sisällyttää maaseutuvisio ja muiden maatalouden ja maaseudun kehittämisen verkostotoiminnan tuki.

Lopuksi

Maaseutuverkostotoiminnasta on kertynyt kokemuksia Manner-Suomen ja Ahvenanmaan kehittämisohjelmien osalta jo kolmen EU-ohjelmakauden ajan. Maaseutuverkoston toiminta-ajatuksena on koota yhteen maatalouden ja maaseudun kehittämisen parissa toimivat kehittäjät, tutkijat, viranomaiset ja järjestöjen edustajat. Tavoitteena on yhteistyön, yhdessä tekemisen, oppimisen, kokemusten ja tiedon vaihdon kautta saavuttaa parempia tuloksia maaseudun kehittämisessä. Olemassa olevia kokemuksia verkostotoiminnasta tulee hyödyntää myös tulevan rahoituskauden verkostotoiminnan kehittämisessä. Saaduista kokemuksista ja toimintatavoista olisi varmasti hyötyä koko NRP-kokonaisuuden suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Maaseudun kehittämistä edistäviin toimiin tulisi hyödyntää laaja-alaisesti rahoitusta, esimerkiksi hyödyntämällä myös kilpailukykyrahastoa ja Horisontti Eurooppa -ohjelmaa. Tässä myös maaseutuverkostotoiminnalla voi olla tukeva rooli NPR-suunnitelman puitteissa. On kuitenkin tärkeää huomioida, että kilpailukykyrahaston mahdollisuudet ovat haasteelliset. Täytyy varmistaa, että se käytännössä mahdollistaa myös pienempien toimijoiden hakumahdollisuudet.

Maaseutuverkostoyksikkö

Teemu Hauhia
Yksikön johtaja
puh. 040 545 4016

teemu.hauhia@maaseutu.fi

Juha-Matti Markkola
Verkostokoordinaattori, johtajan sijainen
puh. 040 5599412

juha-matti.markkola@maaseutu.fi